

482.

KONWENCJA KONSULARNA

między Polską a Rumunją, podpisana w Bukareszcie, dn. 17 grudnia 1929 r.

(Ratyfikowana zgodnie z ustawą z dn. 17 marca 1931 r. — Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 268).

Przekład.

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ,

MY, IGNACY MOŚCICKI,

PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ,

wszem wobec i każdemu z osobna, komu o tem wie-
dzieć należy, wiadomem czynimy:

W dniu siedemnastym grudnia tysiąc dziewięć-
set dwudziestego dziewiątego roku podpisana zo-
stała w Bukareszcie pomiędzy Rządem Rzeczy-
pospolitej Polskiej a Rządem Królestwa Rumuńskiego
konwencja konsularna wraz z protokołem końco-
wym, o następującem brzmieniu dosłownem:

KONWENCJA KONSULARNA

między Polską a Rumunją.

PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

I

JEGO KRÓLEWSKA MOŚĆ KRÓL RUMUNJI,

Pragnąc ułożyć się co do dopuszczenia na
swych odnośnych terytorjach urzędników konsular-
nych oraz ustalić wzajemne prawa, przywileje i imu-
nityety konsułów generalnych, konsułów, wicekonsu-
łów, i agentów konsularnych jak również określić
ich zakres władzy, postanowili zawrzeć konwencję
konsularną i w tym celu mianowali swymi pełnomoc-
nikami:

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej:

J. E. Hrabiego Jana SZEMBEKA, Ministra Pełnomoc-
nego Rzeczypospolitej Polskiej i Pana Leona
BABINSKIEGO, Radcę prawnego Ministerstwa
Spraw Zagranicznych.

Jego Królewska Mość Król Rumunji:

J. E. Pana Georges MIRONESCO, Ministra Sekre-
tarza Stanu w Departamencie Spraw Zagra-
nicznych,

KTÓRZY, po przedstawieniu sobie swych pełnomoc-
nictw, uznanych za dobre i w należytej formie, zgo-
dzili się na następujące postanowienia:

Artykuł pierwszy.

Każda z Wysokich Układających się Stron bę-
dzie mogła ustanawiać w portach, miastach i miej-
scowościach drugiej Strony, konsułów generalnych,
konsułów i wicekonsułów lub agentów konsular-
nych. Wysokie Układające się Strony zastrzegają

AU NOM DE LA RÉPUBLIQUE DE POLOGNE,

NOUS, IGNACY MOŚCICKI,

PRÉSIDENT DE LA RÉPUBLIQUE DE POLOGNE,

à tous ceux qui ces présentes Lettres verront,
Salut:

Une Convention Consulaire avec un Protocole
Final ayant été signée entre le Gouvernement de la
République de Pologne et le Gouvernement du
Royaume de Roumanie à Bucarest de dix sept dé-
cembre mil neuf cent vingt neuf, Convention et Pro-
tocole Final dont la teneur suit:

CONVENTION CONSULAIRE

entre la Pologne et la Roumanie.

LE PRÉSIDENT
DE LA RÉPUBLIQUE DE POLOGNE

et

SA MAJESTÉ LE ROI DE ROUMANIE

désirant déterminer les conditions d'admission
dans leurs territoires respectifs des fonctionnaires
consulaires ainsi que les droits, privilèges et immu-
nités réciproques des Consuls Généraux, Consuls,
Vice-Consuls et Agents consulaires, ainsi que défi-
nir leurs pouvoirs,

ont résolu de conclure une convention consu-
laire, et ont, à cet effet, désigné pour leurs Pléni-
potentiaires:

Le Président de la République de Pologne:

Son Excellence le Comte Jean SZEMBEK, Envoyé
Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire de
la République de Pologne, et
Monsieur Léon BABINSKI, Conseiller juridique du
Ministère des Affaires Étrangères de Pologne;

Sa Majesté le Roi de Roumanie:

Son Excellence Monsieur Georges MIRONESCO,
Ministre Secrétaire d'État au Département des
Affaires Étrangères,

LESQUELS, après avoir échangé leurs pleins pou-
voirs, trouvés en bonne et due forme, sont conve-
nus de ce qui suit:

Article premier.

Chacune des Hautes Parties Contractantes au-
ra la faculté d'établir des Consuls Généraux, des
Consuls, des Vice-Consuls ou des Agents consulaires
dans les ports, villes et localités de l'Autre. Les
Hautes Parties Contractantes se réservent, toutefois,

sobie jednakże prawo wskazania miejscowości do których dopuszczenie urzędników konsularnych uważać będą za niepożądane. Zastrzeżenie to nie będzie mogło być stosowane względem jednej ze Stron bez jednoczesnego zastosowania go do wszystkich Mocarstw.

Konsulowie generalni, konsulowie, wicekonsulowie i agenci konsularni będą mogli być urzędnikami zawodowymi (Consules missi) lub urzędnikami honorowymi (Consules electi).

Za każdym razem, gdy w niniejszej konwencji będzie mowa o „konsulu” — będzie się przez to rozumieć konsulów generalnych, konsulów i wicekonsulów, tak samo przez „konsulat” będzie się rozumieć konsulaty generalne, konsulaty i wicekonsulaty.

Artykuł 2.

Konsulowie każdej z Układających się Stron będą dopuszczani i uznani na terytorjum Drugiej zgodnie z przepisami i formalnościami obowiązującymi w danem Państwie po przedstawieniu swych listów komisyjnych (patent konsularny).

Listy komisyjne oznaczają okrąg konsularny. Wszelka późniejsza zmiana dotycząca tego okręgu zostanie zakomunikowana Ministerstwu Spraw Zagranicznych Drugiej Strony. Przyzwolenie (exequatur) potrzebne dla swobodnego wykonywania ich czynności zostanie wydane konsulom bez opóźnienia i kosztów. Po przedstawieniu wymienionego przyzwolenia (exequatur) władze ich okręgu konsularnego wydadzą bezzwłocznie odpowiednie zarządzenia, aby konsulowie mogli wykonywać swoje obowiązki służbowe, oraz by dopuścić ich do korzystania ze związanych z tem imunitetów i ulg.

Zapewnia się konsulom przy pełnieniu ich czynności i przy wykonywaniu ich misji oficjalnej, najszersze współdziałanie i najzyczliwsze poparcie ze strony władz ich siedziby.

Artykuł 3.

Konsulowie zawodowi, jeśli są upoważnieni do tego przez swój Rząd, mogą mianować agentów konsularnych w portach, miastach i miejscowościach ich poszczególnych okręgów konsularnych. Agenci ci będą wyposażeni w patent wystawiony przez konsula, który ich mianował. Wykonywać oni będą swoje czynności pod kierownictwem i pod odpowiedzialnością tego ostatniego i będą korzystać z przywilejów i wolności imunitetów ustalonych niniejszą konwencją. Rozpoczną oni swoje czynności dopiero po upoważnieniu ze strony Ministerstwa Spraw Zagranicznych kraju ich rezydencji.

Artykuł 4.

W razie przeszkody, nieobecności lub śmierci kierownika placówki konsularnej (konsulatu generalnego, konsulatu, wicekonsulatu i agencji konsularnej), osoba wyznaczona do jego zastępstwa w myśl ustaw lub regulaminów kraju, od którego jest zależny kierownik danej placówki, będzie z samego pra-

le droit de désigner ceux ou celles où il ne leur conviendra pas d'admettre des fonctionnaires consulaires; cette réserve ne pourra être appliquée à l'une des Parties sans l'être également à toutes les Puissances.

Les Consuls Généraux, Consuls, Vice-Consuls et les Agents consulaires pourront être des fonctionnaires de carrière (Consules missi) ou bien des fonctionnaires ad honorem (Consules electi).

Chaque fois que dans la présente Convention il sera question de „Consul” — on entendra par cela les Consuls Généraux, les Consuls et les Vice-Consuls; de même par „Consulat” on entendra les Consuls Généraux, les Consuls et les Vice-Consuls.

Article 2.

Les Consuls de chacune des Hautes Parties Contractantes seront admis et reconnus dans le territoire de l'Autre selon les règles et formalités en usage dans celui-ci, après avoir présenté leurs lettres de provision (patente consulaire).

Les lettres de provision mentionneront la circonscription consulaire. Tout changement ultérieur relatif à cette circonscription sera notifié au Ministère des Affaires Étrangères de l'Autre Partie. L'exequatur nécessaire pour le libre exercice de leurs fonctions sera accordé aux Consuls sans retard et sans frais. Sur la foi dudit exequatur, les autorités de leur circonscription consulaire prendront immédiatement les mesures nécessaires pour que les Consuls puissent s'acquitter des devoirs de leur charge et qu'ils soient admis à la jouissance des immunités et exemptions qui y sont attachées.

Dans l'exercice de leurs fonctions et dans l'accomplissement de leur mission officielle, les Consuls sont assurés de trouver auprès des autorités du pays de leur résidence le plus large concours et l'appui le plus bienveillant.

Article 3.

Les Consuls de carrière, s'ils y sont autorisés par leur Gouvernement, pourront nommer des Agents consulaires dans les ports, villes et localités de leur circonscription consulaire respective. Ces Agents seront munis d'un brevet délivré par le Consul qui les a nommés. Ils exerceront leurs fonctions sous les ordres et sous la responsabilité de ce dernier, et jouiront des privilèges et immunités stipulés par la présente Convention. Ils n'entreront en fonction qu'après y avoir été autorisés par le Ministre des Affaires Étrangères du pays de leur résidence.

Article 4.

En cas d'empêchement, d'absence ou de décès du chef d'un poste (Consulat Général, Consulat, Vice-Consulat ou Agence consulaire) la personne désignée, conformément aux lois ou règlements du pays dont relevait ce chef de poste, pour remplacer celui-ci sera reconnue de plein droit en cette qualité par

wa uznana w tym charakterze przez władze miejscowe. Władze te obowiązane będą okazywać jej pomoc i opiekę, oraz zapewnić podczas jej tymczasowego kierownictwa korzystanie z ulg, prerogatyw, imunitetów i przywilejów przyznanych kierownikom placówek przez niniejszą konwencję.

Artykuł 5.

Konsulowie i agenci konsularni będą mogli umieszczać nad wejściem zewnętrznym domu, w którym znajdują się biura konsulatu lub agencji konsularnej, herb Państwa, którego są przedstawicielami z odpowiednimi napisami w ich własnym języku i wywieszać flagę ich Państwa na budynku konsularnym w dniach uroczystości urzędowych, oraz w innych wypadkach przewidzianych przez zwyczaj. Rozumie się jednak, że te znaki zewnętrzne nie mogą być w żadnym wypadku uważane jako ustanawiające prawo azylu.

Będą oni mogli również, z uwzględnieniem zastrzeżeń zawartych w niniejszym artykule co do prawa azylu, umieszczać herby i wywieszać flagę ich Państwa na statkach, które będą się posługiwać przy wykonywaniu swych czynności.

Artykuł 6.

Kierownicy konsulatów generalnych, konsulatów, wicekonsulatów i agencji konsularnych oraz funkcjonariusze służby konsularnej (konsulowie zastępcy i przydzieleni, wicekonsulowie, attachés i sekretarze konsularni, szefowie kancelaryjni) o ile są urzędnikami zawodowymi i obywatelami państwa, które ich mianowało, — korzystając będą w drugim państwie ze zwolnienia od wszelkich rekwizycji, świadczeń i kwaterunków wojskowych, jak również od wszelkich podatków bezpośrednich na rzecz państwa, prowincyj, gmin etc. mających charakter podatku osobistego.

O ile jednak wymienieni urzędnicy posiadają mienie nieruchomości, trudnią się handlem, wykonywują jakikolwiek przemysł lub zajęcie zarobkowe lub mają kapitały umieszczone w przedsiębiorstwach przemysłowych lub handlowych, nie będą oni mogli żądać w tym względzie żadnego przywileju i podlegać będą tym samym opłatom, ciężarom i opodatkowaniu, jak inne osoby prywatne w tych samych warunkach.

Przywileje i zwolnienia przewidziane powyżej mają również zastosowanie do urzędników kancelarii i urzędników konsulatu, którzy będąc urzędnikami zawodowymi są obywatelami państwa, które je zatrudnia, — i nie wykonują jakiegokolwiek handlu lub przemysłu.

Konsulowie i agenci konsularni honorowi zwolnieni będą od kwaterunków wojskowych i rekwizycji lokalów przeznaczonych na ich kancelarię i na ich archiwa.

W przeciągu sześciu miesięcy od dnia objęcia ich czynności, — zawodowi kierownicy urzędu oraz zawodowi urzędnicy służby konsularnej wymienieni w ustępie 1 i 3 niniejszego artykułu, będą upoważnieni, przenosząc się na terytorjum drugiej Strony,

les autorités locales. Celles-ci devront lui prêter assistance et protection et lui assurer, pendant sa gestion intérimaire, la jouissance des exemptions, prérogatives, immunités et privilèges reconnus aux titulaires du poste par la présente Convention.

Article 5.

Les Consuls et les Agents consulaires pourront placer, au-dessus de la porte extérieure de la maison où sont installés les bureaux du Consulat ou de l'Agence consulaire, l'écusson du pays qu'ils représentent avec les indications d'usage dans leur propre langue et arborer le pavillon de ce pays sur la maison consulaire aux jours des solennités publiques ainsi que dans les autres circonstances d'usage. Il est bien entendu que ces marques extérieures ne pourront jamais être considérées comme étant l'indice d'un droit d'asile.

Ils pourront également, sous les réserves formulées dans le présent article en ce qui concerne le droit d'asile, placer les armes de leur nation et arborer le pavillon de leur pays sur les bateaux dont ils se serviraient dans l'exercice de leurs fonctions,

Article 6.

Les Chefs d'un Consulat Général, Consulat, Vice-Consulat ou Agence consulaire et les Agents du service consulaire (Consuls suppléants et adjoints, Vice-Consuls, Attachés et Secrétaires consulaires, Chanceliers) fonctionnaires de carrière et citoyens de l'État qui les a nommés, jouiront dans l'autre État de l'exemption de toutes réquisitions, prestations et logements militaires ainsi que de toutes contributions directes perçues au profit de l'État, des provinces, des communes etc., et ayant le caractère d'impôt personnel.

Si toutefois lesdits fonctionnaires possèdent des biens immeubles, font le commerce, exercent quelque industrie ou profession ou ont des capitaux engagés dans des entreprises industrielles ou commerciales, ils ne pourront prétendre sous ces divers rapports à aucun privilège et resteront soumis aux mêmes taxes, charges et impositions que les autres particuliers dans les mêmes conditions.

Les privilèges et exemptions prévus ci-dessus s'appliquent également aux commis de chancelleries et employés de Consulat qui, étant de carrière, sont ressortissants du pays qui les emploie et n'exercent aucun commerce ni industrie quelconque.

Les Consuls et Agents consulaires honoraires seront exempts de logements militaires et de réquisitions des locaux affectés à leur chancellerie et à leurs archives.

Pendant un délai de six mois à dater du jour de leur entrée en fonctions, les chefs de poste et les fonctionnaires de carrière du service consulaire mentionnés aux alinéas 1 et 3 du présent article, seront autorisés, en rejoignant leur poste sur le territoire

wwieźć bez opłacenia cła lub jakiegokolwiek innej opłaty wwozowej swoje umeblowanie i przedmioty gospodarstwa, które były i pozostaną w ich użytku. To samo postanowienie stosować się będzie przy wywozie powyższych mebli i przedmiotów. Rozumie się, że niniejsze postanowienie nie stosuje się do środków spożywczych.

Kierownicy urzędu i urzędnicy służby konsularnej, wymienieni w ustępie pierwszym niniejszego artykułu, nie będą mogli być aresztowani lub więzieni w drodze prewencyjnej, wyjąwszy te przestępstwa, które w myśl mającego w danym wypadku zastosowanie ustawodawstwa miejscowego, — są karane karą wyższą niż pozbawienie wolności przez jeden rok.

W razie ścigania sądowego, aresztowania lub postawienia w stan oskarżenia kierownika urzędu lub urzędnika służby konsularnej, wymienionych w ustępie 1 i 3 niniejszego artykułu, Rząd Państwa, na którego terytorjum miało miejsce aresztowanie lub postawienie w stan oskarżenia, zawiadomi o tem niezwłocznie przedstawiciela dyplomatycznego Państwa, od którego zależy wymieniony urzędnik konsularny.

Kierownicy urzędu i urzędnicy służby konsularnej wymienieni w ustępie 1 i 3 niniejszego artykułu nie będą podlegać jurysdykcji sądów państwa ich siedziby z powodu czynności urzędowych dokonanych przez nich w granicach uprawnień przyznanych przez niniejszą konwencję.

Artykuł 7.

Kierownicy urzędów i urzędnicy konsularni wymienieni w ustępie 1 artykułu 6-go, będą obowiązani zadośćuczynić wezwaniom stawiennictwa jako świadkowie, skierowanym do nich w formie pisma urzędowego i bez zagrożenia sankcją karną na wypadek niestawienia się przez sądy i właściwe urzędy Państwa ich siedziby. Będą oni jednak mogli w każdym poszczególnym wypadku, aby uzyskać odroczenie przesłuchania na datę późniejszą niezbyt odległą, podać jako słuszny powód przeszkody wynikające z choroby lub ze spraw służbowych nie cierpiących zwłoki.

Powołując się na tajemnicę zawodową lub państwową, będą oni mogli również odmówić składania zeznań dotyczących faktów związanych z ich urzędowaniem i przedstawienia dokumentów, które są w ich przechowaniu. W razie gdyby władza sądowa nie uznała tego tłumaczenia lub tego wyjątku za usprawiedliwiony, winna powstrzymać się od wszelkich środków przymusowych w stosunku do danego urzędnika konsularnego; wszystkie trudności, któreby powstały z tego tytułu, powinny być zawsze załatwiane w drodze dyplomatycznej.

Z zastrzeżeniem przywilejów i immunitetów wymienionych powyżej, kierownicy placówek i urzędnicy służby konsularnej będą podlegać jurysdykcji sądów Państwa ich siedziby, tak w sprawach cywilnych, jak karnych na tych samych warunkach co krajowcy.

de l'Autre Partie, à faire entrer, sans être astreints au paiement de droits de douane ou de taxes quelconques frappant l'importation, leur mobilier et les ustensiles de ménage qui étaient et demeurent à leur usage. La même règle sera suivie en ce qui concerne la sortie desdits mobiliers et ustensiles. Il est entendu que la présente disposition ne s'applique pas aux articles de consommation.

Les Chefs de poste et les fonctionnaires du service consulaire, énumérés à l'alinéa premier du présent article, ne pourront être mis en état d'arrestation ou d'emprisonnement préventif, excepté pour des infractions qui, en vertu de la législation locale applicable suivant le cas, sont punissables d'une peine supérieure à une année de privation de liberté.

En cas de poursuite judiciaire, d'arrestation ou de mise en accusation d'un chef de poste ou d'un fonctionnaire du service consulaire, désignés aux alinéas 1 et 3 du présent article, le Gouvernement de l'État sur le territoire duquel l'arrestation ou la mise en accusation a eu lieu en informera sans délai le Représentant diplomatique de l'État dont relève ledit fonctionnaire consulaire.

Les Chefs de poste et les fonctionnaires du service consulaire, énumérés aux alinéas 1 et 3 du présent article ne seront pas justiciables des tribunaux de l'État de leur résidence en raison des actes de leurs fonctions, accomplis par eux dans les limites des attributions qui leur sont reconnues par la présente Convention.

Article 7.

Le Chefs de poste et les fonctionnaires du service consulaire, énumérés à l'alinéa premier de l'article 6, devront déférer aux invitations qui leur seront adressées, sous forme de lettres officielles et sans menace de sanction pénale en cas de non comparution, par les tribunaux ou les magistrats compétents de l'État de leur résidence, à l'effet de comparaître comme témoins. Toutefois, le cas échéant, pour obtenir la remise de leur comparution à une date ultérieure rapprochée, ils pourront faire valoir comme motifs légitimes des empêchements résultant de maladie ou de nécessités urgentes de service.

Ils pourront également se refuser à déposer sur tous faits ayant trait à l'exercice de leurs fonctions et à produire des pièces dont ils seraient détenteurs en opposant le secret professionnel ou d'État. Au cas où l'autorité judiciaire n'admettrait pas le bien fondé de cette excuse ou de cette exception, elle devra s'abstenir de toute mesure coercitive à l'égard dudit fonctionnaire consulaire; les difficultés qui surgiraient à cette occasion devront toujours être réglées par la voie diplomatique.

Sous réserve des privilèges et immunités mentionnés ci-dessus, les chefs de poste et fonctionnaires du service consulaire seront soumis dans les mêmes conditions que les nationaux tant en matière civile qu'en matière criminelle, à la juridiction des tribunaux de l'État de leur résidence.

Artykuł 8.

Article 8.

Archiwa konsularne są nietykalne i pod żadnym pozorem władze miejscowe nie będą mogły przeglądać lub zatrzymywać książek, papierów lub innych przedmiotów, które do nich należą. Wymienione książki, papiery i przedmioty winny zawsze mieścić się zupełnie oddzielnie od dokumentów prywatnych, jak niemniej od książek i papierów dotyczących handlu i przemysłu, któremi mogliby się trudnić odnośni urzędnicy konsularni.

Les archives consulaires sont inviolables et les autorités locales ne pourront, sous aucun prétexte, examiner ni saisir les livres, les papiers et autres objets qui en font partie. Ces livres, papiers et objets devront toujours être complètement séparés des documents privés, ainsi que des livres et papiers relatifs au commerce ou à l'industrie que pourraient exercer les fonctionnaires respectifs.

Lokale urzędowe placówek zawodowych są nietykalne. Władze miejscowe nie mogą pod żadnym pozorem wkraczać do lokalów konsularnych za wyjątkiem, gdy chodzić będzie o ściganie przestępstwa, które na mocy mającego w danym wypadku zastosowanie ustawodawstwa miejscowego jest karane karą wyższą niż pozbawienie wolności ponad jeden rok. W żadnym wypadku nie będą mogły one przeglądać lub zatrzymać papierów urzędowych, które się tam znajdują.

Les locaux officiels des postes de carrière sont inviolables. Les autorités locales ne pourront, sous aucun prétexte, pénétrer dans les locaux consulaires, à moins qu'il ne s'agisse de poursuivre une infraction qui, en vertu de la législation locale applicable suivant le cas, est punissable d'une peine supérieure à une année de privation de liberté. Dans aucun cas elles ne pourront examiner ni saisir les papiers officiels qui s'y trouvent.

Rozumie się, że lokale konsularne nie będą mogły w żadnym wypadku służyć jako miejsce azylu.

Il est bien entendu que les locaux consulaires ne pourront, dans aucun cas, servir de lieu d'asile.

Artykuł 9.

Article 9.

Konsulowie i agenci konsularni każdej w Wysokich Układających się Stron mają prawo opiekować się i bronić, na podstawie prawa i zwyczajów międzynarodowych, wszelkich praw i interesów obywateli Państwa, które ich mianowało.

Les Consuls et les Agents consulaires de chacune des Hautes Parties Contractantes ont le droit de protéger et de défendre, en vertu du droit des gens et des usages internationaux, tous les droits et intérêts des ressortissants du pays qui les a nommés.

W tym celu mogą się zwracać do wszystkich władz administracyjnych i sądowych ich okręgu, celem uzyskania potrzebnych informacji i wyjaśnień; będą oni mogli również zwracać się do wszelkich władz administracyjnych ich okręgu, celem wystąpienia przeciwko wszelkiemu naruszeniu konwencji lub traktatów istniejących między obydwojma Państwami, oraz przeciw jakiemukolwiek nadużyciu, na które skarżyliby się ich obywatele.

À cet effet, ils pourront s'adresser à toutes les autorités administratives et judiciaires de leur circonscription, en vue d'obtenir les renseignements et explications nécessaires; ils pourront aussi s'adresser à toutes les autorités administratives de leur circonscription pour réclamer contre toute infraction aux conventions ou aux traités existants entre les deux pays et contre tout abus dont leurs nationaux auraient à se plaindre.

O ile ich zażalenia nie byłyby przyjęte przez władze miejscowe ich okręgu, nie będą oni mogli zwracać się bezpośrednio do Rządu Państwa, w którym rezydują, chyba w razie braku jakiegokolwiek przedstawiciela dyplomatycznego ich Państwa.

Si leurs réclamations n'étaient pas accueillies par les autorités locales de leur circonscription, ils ne pourraient avoir recours directement au Gouvernement de l'État dans lequel ils résident qu'en absence de tout Représentant diplomatique de leur pays.

Artykuł 10.

Article 10.

Konsulowie i agenci konsularni każdej w Wysokich Układających się Stron będą mieli prawo, o ile są do tego upoważnieni przez postanowienia prawne lub przepisy Państwa, które ich mianowało, wydawać obywatelom swego kraju paszporty i inne dokumenty tożsamości, jak również wizować wszelkie paszporty, świadectwa stwierdzające miejsce wstąpienia i pochodzenie towarów oraz inne dokumenty.

Les Consuls et les Agents consulaires de chacune des Hautes Parties Contractantes auront, s'ils y sont autorisés par les dispositions légales ou réglementaires du pays qui les a nommés, le droit de délivrer aux ressortissants de ce pays des passeports et autres pièces d'identité ainsi que de viser tous les passeports, certificats d'origine ou de provenance de marchandises et autres pièces.

Artykuł 11.

Article 11.

Konsulowie i agenci konsularni każdej w Wysokich Układających się Stron, o ile zostali do tego upoważnieni przez władze Państwa, które ich mianowało, — będą mieli prawo:

Les Consuls et les Agents consulaires de chacune des Hautes Parties Contractantes, en tant qu'ils y seront autorisés par les autorités de l'État qui les a nommés, auront le droit:

1) przyjmować bądź w swem biurze, bądź na pokładzie statków ich państwa wszelkie oświadczenia, które mieliby do złożenia kapitanowie, członkowie załogi, pasażerowie, kupcy i wszyscy inni obywatele Państwa, które ich mianowało. Rozumie się, że te oświadczenia będą jedynie wtedy ważne wobec władz Państwa, w którym urzędują, o ile będą zgodne z prawodawstwem tegoż Państwa;

2) przyjmować w charakterze notariuszów akta prawne jednostronne i dwustronne, jak również rozporządzenia ostatniej woli obywateli Państwa, które ich mianowało;

3) przyjmować w charakterze notariuszów wszelkie akta niezależnie od obywatelstwa Stron, pod warunkiem aby odnosiły się one do dóbr znajdujących się na terytorjum ich Państwa, do czynności mających być dokonaniem, lub do wszelkich praw, mających mieć ważność na terytorjum Państwa, które ich mianowało;

4) uwierzytelniać podpis obywateli Państwa, które ich mianowało;

5) uwierzytelniać lub tłumaczyć wszelkiego rodzaju akta i dokumenty pochodzące od władz lub urzędników ich Państwa lub Państwa ich siedziby.

Akta i dokumenty powyżej wyliczone, jak również tłumaczenia, odpisy lub wyciągi, wystawione lub uwierzytelnione przez konsula lub agenta konsularnego w formie wymaganej przez przepisy Państwa, od którego zależą wyżej wymienieni urzędnicy konsularni, — i zaopatrzone pieczęcią konsularną, będą uznane w Państwie siedziby konsula lub agenta konsularnego jako dokumenty, odpisy, wyciągi lub tłumaczenia autentyczne i będą miały wiarogodność i tę samą moc dowodową tak w sądownictwie, jak poza sądownictwem, jak gdyby były wystawione, uwierzytelnione lub tłumaczone przez notariuszów, urzędników publicznych lub zaprzysiężonych tłumaczy właściwych w Państwie ich siedziby.

O ile akta te lub inne dokumenty dotyczą spraw mających być wykonaniem w Państwie, gdzie rezyduje konsul lub agent konsularny, będą musiały podlegać opłatom stemplowym i innym opłatom wymaganym przez ustawy wymienionego Państwa, jak również podlegać będą wszystkim innym formalnościom obowiązującym w danej dziedzinie w tem Państwie.

Rozumie się, że powyższe postanowienia nie będą miały zastosowania do akt prawnych dwustronnych, dotyczących przeniesienia prawa własności na nieruchomościach lub mających na celu ich obciążenie, chyba że nieruchomości te położone będą na terytorjum Państwa siedziby konsula lub agenta konsularnego.

Artykuł 12.

Wysokie Układające się Strony, zobowiązują się wzajemnie wydawać sobie na żądanie, należycie uwierzytelnione wypisy akt urodzenia, uznania i legitymowania dzieci niesłubnych jak również akt przysposobienia, akt ślubnych i zejścia jak również akt dotyczących nabycia lub utraty obywatelstwa przez obywateli drugiej Strony.

1) de recevoir soit dans leur chancellerie, soit à bord des navires de leur nation, toutes déclarations que pourraient avoir à faire les capitaines, les gens de l'équipage, les passagers, les négociants et tous autres ressortissants de l'État qui les a nommés. Il est entendu que par devant les autorités du pays de résidence ces déclarations ne sauraient avoir de portée qu'en accord avec la législation du pays;

2) de recevoir comme notaires les actes juridiques unilatéraux et bilatéraux ainsi que les dispositions testamentaires des ressortissants de l'État qui les a nommés;

3) de recevoir comme notaires tous les actes, quelle que soit la nationalité des parties, pourvu que ces actes aient rapport à des biens situés, à des affaires à traiter ou à tout droit à faire valoir sur le territoire de l'État qui les a nommés;

4) de légaliser la signature des ressortissants de l'État qui les a nommés;

5) de légaliser ou traduire toute espèce d'actes et documents émanant des autorités ou fonctionnaires de leur pays ou du pays de leur résidence.

Les actes et documents ci-dessus énumérés, ainsi que les traductions, copies ou extraits, dressés ou légalisés par le Consul ou l'Agent consulaire dans les formes requises par les prescriptions de l'État dont relèvent lesdits fonctionnaires consulaires et munis du sceau consulaire, seront reconnus dans le pays de résidence du Consul ou de l'Agent consulaire comme documents, copies, extraits ou traductions authentiques, feront foi et auront la même force probante tant en justice que hors justice que s'ils avaient été dressés, légalisés ou traduits par des notaires, officiers publics ou traducteurs assermentés compétents du pays de résidence.

Si ces actes ou documents visent des affaires devant recevoir leur exécution dans le pays où réside le Consul ou l'Agent consulaire, ils devront être soumis aux droits de timbre et autres taxes exigées par les lois dudit pays, ainsi qu'à toutes les autres formalités régissant la matière dans ce pays.

Il est entendu que les dispositions ci-dessus ne seront pas applicables aux actes juridiques bilatéraux concernant le transfert du droit de propriété des immeubles ou ayant pour but de les grever, en tant que ces immeubles seraient situés sur le territoire de l'État de la résidence du Consul ou de l'Agent consulaire.

Article 12.

Les Hautes Parties Contractantes s'engagent réciproquement à se délivrer, sur demande, des expéditions dûment légalisées des actes de naissance, de reconnaissance et de légitimation d'enfants naturels, des actes d'adoption, de mariage et de décès ainsi que de ceux relatifs à l'acquisition ou à la perte de la nationalité concernant les ressortissants de l'Autre Partie.

Wyżej wspomniane wypisy będą wydawane bez opłat i w formie przyjętej w Państwie, w którym dokument był wystawiony. Będą one żądane i przesyłane za pośrednictwem konsulatów i agencji konsularnych Strony, które ich zażądały.

Artykuł 13.

W wypadku śmierci obywatela jednej z Wysokich Układających się Stron na terytorjum Drugiej Strony, właściwe władze miejscowe winny natychmiast zawiadomić o tem konsula lub agenta konsularnego okręgu, w którym zdarzył się wypadek śmierci, — i dostarczyć mu jednocześnie, o ile możliwości, wiadomości dotyczących nazwiska i adresu spadkobierców, jak również dotyczących istnienia zarządzenia ostatniej woli.

Konsul lub agent konsularny obowiązany będzie dać to samo zawiadomienie i dostarczyć te same informacje władzom miejscowym, o ile był powiadomiony pierwszy o wypadku.

Konsul lub agent konsularny zostanie niezwłocznie powiadomiony o wszystkim co ewentualnie zostało dokonaniem celem zabezpieczenia spadku. Będzie mógł również żądać od miejscowych władz wszelkich informacji dotyczących kroków poczynionych odnośnie do spadku.

Powyzsze zarządzenia stosują się analogicznie do wypadku, gdyby obywatel jednej z Wysokich Układających się Stron, posiadający dobra na terytorjum Drugiej strony, umarł poza tem terytorjum.

Artykuł 14.

W razie spadku po marynarzach lub pasażerach jednej z Wysokich Układających się Stron, zmarłych na terytorjum Drugiej, bądź na statku, bądź na lądzie, konsulowie lub agenci konsularni Państwa, do którego należał zmarły, będą wyłącznie upoważnieni do spisywania inwentarzy bagażu, papierów wartościowych i majątku, znalezione przy zmarłych lub znajdującego się na statku, — oraz do przedsięwzięcia wszelkich potrzebnych kroków w celu ich przechowania, administracji i likwidacji.

Płace, pobory, papiery wartościowe i bagaż należący do marynarzy lub do pasażerów będących obywatelami jednej z Wysokich Układających się Stron zmarłych na statku Drugiej Strony, będą oddane w porcie przybicia konsulowi lub agentowi konsularnemu Państwa przynależności zmarłego.

Artykuł 15.

Rozumie się, że odnośnie wszystkich kwestyj spadkowych, któreby zachodziły na terytorjum jednej z Wysokich Układających się Stron, konsulowie i agenci konsularni Drugiej Strony będą upoważnieni z samego prawa i bez przedstawienia jakichkolwiek specjalnych pełnomocnictw do zastępowania przed władzami administracyjnymi i sądowymi ich okręgów konsularnych obywateli Państwa, które ich mianowało, o ile ci byliby nieobecni i nie ustanowiliby innego mandatarjusza.

Lesdites expéditions seront délivrées sans frais et dans la forme usitée dans le pays où l'acte a été dressé. Elles seront demandées et transmises par l'intermédiaire des Consuls ou des Agences consulaires de la Partie qui les a réclamées.

Article 13.

En cas de décès des ressortissants de l'une des Hautes Parties Contractantes sur le territoire de l'Autre, les autorités locales compétentes doivent en donner immédiatement avis au Consul ou à l'Agent consulaire de la circonscription où le décès a eu lieu et lui fournir, en même temps, dans la mesure du possible, des renseignements concernant les nom et adresse des héritiers ainsi que sur l'existence d'une disposition testamentaire.

Le Consul ou l'Agent consulaire devra donner le même avis et fournir les mêmes renseignements aux autorités locales s'il en a été informé le premier.

Le Consul ou l'Agent consulaire sera informé sans retard de tout ce que, le cas échéant, a été fait pour sauvegarder les biens de la succession. Il pourra également demander aux autorités locales tout renseignement quant aux mesures prises relativement à la succession.

Les dispositions ci-dessus sont applicables par analogie au cas où un ressortissant de l'une des Hautes Parties Contractantes possédant des biens sur le territoire de l'Autre viendrait à mourir en dehors dudit territoire.

Article 14.

En cas de succession des marins ou des passagers de l'une des Hautes Parties Contractantes décédés sur le territoire de l'Autre, soit à bord d'un navire, soit à terre, les Consuls ou les Agents consulaires du pays du défunt seront exclusivement compétents pour dresser les inventaires des effets, valeurs et biens dont ils seraient porteurs ou se trouvant à bord et de prendre toutes les mesures nécessaires en vue de leur conservation, administration et liquidation.

Les salaires, appointements, valeurs et effets appartenant aux marins ou aux passagers ressortissants de l'une des Hautes Parties Contractantes décédés à bord d'un navire de l'Autre seront remis, au port d'arrivés, au Consul ou à l'Agent consulaire du pays du défunt.

Article 15.

Il est entendu, que dans toutes les questions relatives aux successions traitées sur le territoire de l'une des Hautes Parties Contractantes les Consuls et les Agents consulaires de l'Autre seront admis de plein droit et sans avoir à produire aucune procuration spéciale, à représenter devant les autorités administratives et judiciaires de leurs circonscriptions consulaires les ressortissants du pays qui les a nommés, pour autant que ceux-ci y seraient absents et n'aient pas institué d'autre mandataire.

Artykuł 16.

Konsulowie i agenci konsularni będą uprawnieni do wykonywania opieki nad małoletnimi, upośledzonymi na umyśle i innymi niezdolnymi obywatelami Państwa, od którego zależą wymienieni urzędnicy; w tym celu, mogą przedsięwziąć lub zaproponować wszelkie kroki, któreby uważali za potrzebne, w granicach prawodawstwa miejscowego.

Jednakże, rozumie się, że powyższe postanowienia nie ograniczą w niczem praw konsulów lub agentów konsularnych i władz Państwa pochodzenia, przewidzianych przez konwencje haskie z dnia 12 czerwca 1902 i 17 lipca 1905 r.

Artykuł 17.

Konsulowie i agenci konsularni każdej z Wysokich Układających się Stron będą mieli prawo udzielać wszelkiej pomocy i opieki okrętom ich Państwa przebywającym w portach ich okręgu konsularnego i wywieszającym banderę Państwa, od którego konsul zależy.

W tym celu mogą oni udawać się osobiście lub wysyłać swoich delegatów na pokład okrętów, z chwilą gdy okręty te zostaną dopuszczone do swobodnego komunikowania się z lądem. Na okrętach handlowych mogą oni również przesłuchiwać kapitanów i załogę, badać papiery okrętowe, przyjmować zgodnie z postanowieniami artykułu 11-go niniejszej konwencji — zeznania odnoszące się do ich podróży, jej celu i o wydarzeniach w czasie jej trwania, a także mogą sporządzać manifesty i ułatwiać odprawę tych okrętów; w końcu mogą towarzyszyć im do sądów i biur administracji krajowej w celu, by służyć im w charakterze tłumaczy i agentów w sprawach, które mają oni przeprowadzić, — lub w żądaniach, z którymi by występowali.

W portach, gdzie ma swoją siedzibę konsul lub agent konsularny jednej z Układających się Stron, urzędnicy sądowi i administracyjni, oraz urzędnicy i agenci krajowego urzędu celnego nie będą mogli dokonywać na pokładzie okrętów handlowych Drugiej ani aresztowań (za wyjątkiem schwytania na gorącym uczynku), ani poszukiwań, ani rewizyj, ani też podejmować innych czynności urzędowych wymagających zastosowania środków przymusowych, nie zawiadomiwszy o tem uprzednio, a w wypadkach nagłych, w samej chwili dokonywania rewizji, — konsula lub agenta konsularnego Państwa, do którego należy statek, a to w tym celu, aby mógł być on obecny przy tych odwiedzinach. Winni oni również niezwłocznie i zawczasu zawiadomić konsula lub agenta konsularnego, aby mógł on być obecny przy oświadczeniach, składanych przez kapitana lub załogę przed sądami lub władzami administracyjnymi kraju.

W zaproszeniu, które zostanie wystosowane w wymienionych wypadkach do konsulów lub agentów konsularnych, należy wskazać ściśle godzinę i, — jeżeli konsulowie lub agenci konsularni nie stawiają się osobiście na czas lub nie zastąpią się przez delegata, — postępować się będzie w ich nieobecności. Właściwe władze miejscowe winny w każdym razie możliwie najszybciej zawiadomić konsula lub agenta konsularnego o rewizjach i o innych czynnościach

Article 16.

Les Consuls et les Agents consulaires seront admis à exercer la protection des enfants mineurs, des faibles d'esprit et autres incapables, ressortissants de l'État dont relèvent lesdits fonctionnaires; et à cet effet, ces derniers pourront prendre ou proposer toutes les mesures nécessaires qu'ils jugeront utiles dans les limites de la législation locale.

Il est toutefois entendu que la disposition ci-dessus ne porte aucune restriction aux droits des Consuls ou Agents consulaires et des autorités du pays d'origine, prévus par les Conventions de La Haye du 12 Juin 1902 et du 17 Juillet 1905.

Article 17.

Les Consuls et les Agents consulaires de chacune des deux Hautes Parties Contractantes auront le droit de porter secours et assistance aux navires de leur nation séjournant dans un port de leur circonscription consulaire et battant pavillon de l'État dont le Consul relève.

À cet effet, ils pourront aller personnellement ou envoyer des délégués à bord de ces navires, après que ceux-ci auront été admis en libre pratique. En ce qui concerne les navires de commerce, ils pourront également interroger les capitaines et l'équipage, examiner les papiers du bord, recevoir — conformément aux stipulations de l'article 11 de la présente Convention — les déclarations relatives à leurs voyages, leur destination et aux incidents de la traversée, ainsi que dresser les manifestes et faciliter l'expédition desdits navires; enfin les accompagner devant les tribunaux et dans les bureaux de l'administration du pays, pour leur servir d'interprètes et d'agents dans les affaires qu'ils auront à poursuivre ou les demandes qu'ils auraient à formuler.

Les fonctionnaires de l'ordre judiciaire et administratif et les officiers et agents de la douane du pays ne pourront, dans le port où réside un Consul ou un Agent consulaire de l'une des Hautes Parties Contractantes, opérer à bord des navires de commerce de l'Autre ni arrestation (sauf en cas de flagrant délit), ni recherches, ni visites, ni procéder à d'autres fonctions officielles nécessitant des moyens de contrainte, sans prévenir auparavant ou, en cas d'urgence, au moment même de la perquisition, le Consul ou Agent consulaire de la nation à laquelle le bâtiment appartient afin qu'il puisse assister à la visite. Ils devront également donner en temps opportun au Consul ou à l'Agent consulaire les avis nécessaires pour qu'il puisse assister aux déclarations que les capitaines et les équipages auraient à faire devant les tribunaux ou les autorités administratives du pays.

L'invitation qui sera adressée dans les cas précités aux Consuls et Agents consulaires indiquera une heure précise et, si les Consuls et Agents consulaires négligent de s'y rendre en personne ou de se faire représenter par un délégué, il sera procédé en leur absence. Les autorités locales compétentes seront, toutefois, tenues d'informer sans délai le Consul ou l'Agent consulaire de toute visite ou autre fonction officielle auxquelles il aurait été procédé en son

urzędowych, o których mowa w poprzednim ustępie, dokonanych w jego nieobecności, oraz wskazać równocześnie powody pośpiechu. W ten sam sposób postępować one będą w wypadkach, kiedy konsul lub agent konsularny niema siedziby w danym porcie.

Jednakże interwencja konsułów i agentów konsularnych nie będzie wymagana przy wykonywaniu zwyczajnych formalności władz lokalnych przy wejściu i przy wyjściu okrętów stosownie do regulaminów żeglugi, do regulaminów celnych i sanitarnych, gdyż obecność powyższych urzędników potrzebna jest tylko w wypadkach, gdy wchodzi w grę procedura sądowa lub administracyjna.

Artykuł 18.

We wszystkich sprawach dotyczących policji portowej, załadowywania i wyładowywania okrętów handlowych oraz bezpieczeństwa towarów, mienia i rzeczy, stosowane będą ustawy, dekrety i rozporządzenia krajowe, z tem jednak wyraźnym zastrzeżeniem, że wszelkie przywileje i ulgi, które zostaną przyznane w danym porcie przez jedną z Wysokich Układających się Stron okrętom handlowym trzeciego Państwa, będą również przyznane w tych portach okrętom Drugiej Strony.

Konsułom i agentom konsularnym przysługuje w granicach przewidzianych przez ustawy Państwa, które ich mianowało, wyłączne prawo nadzoru nad utrzymaniem wewnętrznego porządku na pokładzie handlowych okrętów swego Państwa. Zgodnie z ustawami ich Państwa będą oni rozstrzygać sami spory wszelkiej natury, któreby miały wyniknąć między kapitanami, oficerami i marynarzami tych statków, w szczególności zaś takie, które dotyczą płacy i wypełniania wzajemnie zaciągniętych zobowiązań.

Władze miejscowe mogą interwenjować tylko wówczas gdy zaszło na pokładzie statku zaburzenia mogłyby naruszyć spokój publiczny na lądzie lub w porcie, lub gdy osoba nienależąca do załogi statku byłaby w nich zamieszana. Jednak nawet i w tym wypadku władze miejscowe winny, o ile możliwe, uprzednio zawiadomić o tem właściwego konsula lub agenta konsularnego.

We wszystkich innych wypadkach wspomniane wyżej władze ograniczą się do udzielenia poparcia konsułom lub agentom konsularnym, o ile oni tego zażądadą, w celu ułatwienia im wykonania ich czynności.

Artykuł 19.

Konsułowie i agenci konsularni będą mogli spowodować aresztowanie i odesłanie bądź na statek, bądź do ich ojczyzny oficerów, marynarzy i wszystkich innych osób, które z jakiegokolwiek tytułu należą do załogi okrętów ich Państwa, a które zbiegły na terytorjum jednej z Wysokich Układających się Stron.

W tym celu winni oni zwrócić się piśmiennie do właściwych władz miejscowych i wykazać, przedstawiając bądź to rejestry okrętowe lub listy zaciągowe załogi, bądź wyciąg autentyczny z tych dokumentów, że osoby, których wydania żądają należały rzeczywiście do załogi. W miejscowościach, w któ-

absence et dont il est question dans l'alinéa précédent; elles indiqueront, en même temps, les motifs de l'urgence. Elles agiront de même lorsque le Consul ou l'Agent consulaire ne résidera pas dans le port.

Toutefois, l'intervention des Consuls et des Agents consulaires ne sera pas requise pour l'accomplissement des formalités ordinaires de la part des autorités locales à l'arrivée et au départ des navires, en conformité des règlements de navigation, de douane et de santé, leur assistance n'étant nécessaire que dans le cas où il serait question de procédure judiciaire ou administrative.

Article 18.

Pour tout ce qui concerne la police des ports, le chargement et le déchargement des navires de commerce et la sûreté des marchandises, biens et effets, on observera les lois, ordonnances et règlements du pays, sous la condition expresse que tout privilège et toute faveur qui seraient accordés dans un port déterminé par l'une des Hautes Parties Contractantes aux navires marchands d'une tierce Puissance, seront également accordés dans ces ports aux navires de l'Autre.

Les Consuls et Agents consulaires, dans les limites prévues par la législation de l'État qui les a nommés, seront chargés exclusivement du maintien de l'ordre intérieur à bord des navires marchands dudit État. Ils régleront eux-mêmes, conformément aux lois de leur pays, les litiges de toute nature qui surviendraient entre les capitaines, les officiers et les matelots de ces navires, et spécialement ceux relatifs à la solde et à l'accomplissement des engagements réciproquement contractés.

Les autorités locales ne pourront intervenir que lorsque le désordre survenu à bord des navires serait de nature à troubler la tranquillité publique à terre ou dans le port, ou quand une personne ne faisant pas partie de l'équipage s'y trouverait mêlée. Même dans ce cas les autorités locales en donneront avis si faire se peut, préalablement au Consul ou Agent consulaire compétent.

Dans tous les autres cas, les autorités précitées se borneront à prêter leur appui aux Consuls et aux Agents consulaires, si elles en sont requises par eux, pour leur faciliter l'accomplissement de leurs fonctions.

Article 19.

Les Consuls et les Agents consulaires pourront faire arrêter ainsi que renvoyer, soit à bord, soit dans leur Patrie, les officiers, matelots et toute autre personne faisant partie, à quelque titre que ce soit, des équipages des navires de leur nation qui auraient déserté sur le territoire de l'une des Hautes Parties Contractantes.

A cet effet, ils devront s'adresser par écrit aux autorités locales compétentes et justifier, en produisant soit les registres du bâtiment ou le rôle d'équipage, soit un extrait authentique de ces documents, que les personnes réclamées faisaient réellement partie de l'équipage. Dans les localités où il n'y aura

rych niema ani konsula, ani agentów konsularnych, żądanie wydania będzie mogło być wystosowane do władz miejscowych przez komendanta statku, który zachować musi formalności powyżej wymienione.

Wobec tego żądania, w ten sposób usprawiedliwionego, wydanie dezertarów nie będzie mogło być odmówione z wyjątkiem wypadku, gdy dezertar popełnił na lądzie zbrodnię lub przestępstwo; w tym wypadku, władza miejscowa będzie mogła odroczyć wydanie aż do czasu, gdy właściwy sąd wyda swój wyrok i tenże zostanie całkowicie i ostatecznie wykonany. Wyżej wymienionym urzędnikom konsularnym nadto udzieloną będzie wszelka pomoc i poparcie w celu odszukania i zatrzymania zbiegów, którzy na skutek piśmiennego żądania i na koszt konsulatu lub agencji konsularnej będą osadzeni i trzymeni w więzieniu miejscowym aż do chwili odstawienia ich zpowrotem na pokład okrętu ojczystego, lub aż do czasu nadejścia sposobności do ich repatriacji.

Jeżeli jednak sposobność ta nie nastąpi w ciągu dwóch miesięcy licząc od dnia zatrzymania, wspomniani zbiegowie będą wypuszczeni na wolność, po uprzednim na trzy dni naprzód uczynionem zawiadomieniu konsula lub agenta konsularnego,—i nie będą mogli być ponownie zatrzymani z tego samego powodu.

Wysokie Układające się Strony zgadzają się nadto, że oficerowie, marynarze i inne osoby należące do załogi, o ile są obywatelami Państwa, na którego terytorjum zbiegli (dla Polski również obywatelami Wolnego Miasta Gdańska) będą wyjęci z pod przepisów niniejszego artykułu.

Artykuł 20.

Jeżeli okręt należący do rządu lub do obywateli jednego z Wysokich Układających się Stron ulegnie rozbiciu lub osiadzie na mieliźnie u wybrzeża, w porcie lub na wodach wewnętrznych Drugiej, — władze miejscowe winny zawiadomić bezzwłocznie o tem konsula lub agenta konsularnego, w którego okręgu konsularnym zaszedł wypadek. Wszelkie czynności związane z akcją ratowniczą odbywać się będą pod kierownictwem konsulów lub agentów konsularnych.

W razie nieobecności i aż do chwili przybycia na miejsce konsulów lub agentów konsularnych lub ich delegatów, władze miejscowe winny przedsięwziąć wszelkie niezbędne środki dla zapewnienia opieki osobom i dla przechowania przedmiotów uratowanych z rozbicia.

Władze miejscowe będą mogły interwenjować jedynie w celu udzielenia pomocy urzędnikom konsularnym, utrzymania porządku, zabezpieczenia interesów osób uczestniczących w akcji ratowniczej a nienależących do załogi, zapewnienia wykonania zarządzeń dotyczących wwozu i wywozu uratowanych towarów, jak również w celu zabezpieczenia ogólnych interesów żeglugi.

Interwencja władz lokalnych w tych wypadkach nie będzie stanowić tytułu do pobrania opłat jakiegokolwiek rodzaju ani tytułu do zwrotu kosztów innych, jak te, które spowodowane będą przez akcję ratowniczą oraz przechowaniem uratowanych przedmiotów, oraz tych, którym w podobnych wypadkach

ni Consul, ni Agent consulaire, la demande de remise pourra être adressée aux autorités locales par le commandant du navire, qui aura à observer les formalités prescrits ci-dessus.

Sur cette demande ainsi justifiée la remise des déserteurs ne pourra être refusée que si le déserteur a commis à terre un crime ou un délit; dans ce cas, l'autorité locale pourra surseoir à la remise jusqu'à ce que le tribunal compétent ait rendu sa sentence et que celle-ci ait reçu pleine et entière exécution. On donnera, en outre, auxdits fonctionnaires consulaires secours et assistance pour la recherche et l'arrestation de ces déserteurs, qui seront conduits dans les prisons du pays et y seront détenus, à la demande écrite et aux frais du Consulat ou de l'Agence consulaire, jusqu'au moment où ils seront réintégrés à bord d'un navire national ou jusqu'à ce qu'une occasion se présente de les rapatrier. Si, toutefois, cette occasion ne se présentait pas dans le délai de deux mois à compter du jour de l'arrestation, lesdits déserteurs, après un avis donné au Consul ou à l'Agent consulaire trois jours à l'avance, seront remis en liberté sans qu'ils puissent être arrêtés de nouveau pour la même cause.

Les Parties Contractantes conviennent, en outre, que les officiers et matelots ou autres individus de l'équipage, ressortissants du pays dans lequel ils auront déserté (y compris pour la Pologne, les ressortissants de la Ville Libre de Dantzig) seront soustraits aux stipulations du présent article.

Article 20.

Lorsqu'un navire appartenant au Gouvernement ou à des ressortissants de l'une des Hautes Parties Contractantes fera naufrage ou échouera sur les côtes, dans un port ou les eaux intérieures de l'Autre, les autorités locales devront en avertir sans retard le Consul ou l'Agent consulaire dans la circonscription duquel le sinistre se sera produit. Les opérations relatives au sauvetage seront effectués avec le concours des Consuls ou des Agents consulaires.

En absence et jusqu'à l'arrivée des Consuls ou des Agents consulaires ou de leurs délégués, les autorités locales devront prendre toutes les mesures nécessaires pour la protection des personnes et la conservation des objets sauvés du naufrage.

L'intervention des autorités locales n'aura lieu que pour assister les fonctionnaires consulaires, maintenir l'ordre, garantir les intérêts de sauveteurs étrangers à l'équipage, assurer l'exécution des dispositions à observer pour l'entrée et la sortie des marchandises sauvées, ainsi que pour sauvegarder les intérêts généraux de la navigation.

L'intervention des autorités locales ne donnera lieu, dans ces différents cas, à la perception de taxes d'aucune sorte, ni au remboursement de frais autres que ceux occasionnés par les opérations de sauvetage et la conservation des objets sauvés et ceux qui seraient dus, en pareil cas, par les navires de guerre

podlegać będą okręty wojenne i handlowe krajowe i okręty należące do państwa najbardziej uprzywilejowanego.

W razie wątpliwości co do przynależności rozbitych okrętów, czynności przewidziane w niniejszym artykule należy do wyłącznej kompetencji władzy miejscowej.

Uratowane towary i przedmioty będą wolne od wszelkich opłat celnych, pod warunkiem że nie wejdą do konsumpcji wewnętrznej.

Artykuł 21.

We wszystkich wypadkach, kiedy w umowach pomiędzy armatorami, ładowcami i ubezpieczającymi nie będzie przepisów odmiennych, awaryje, którym uległy na morzu okręty wojenne lub handlowe jednej z Wysokich Układających się Stron (bez względu na to czy zawinęły do portu dobrowolnie czy też na skutek przymusowego postoju), będą załatwiane przez ich konsulów lub agentów konsularnych, chyba że w sprawach tych awaryj są zainteresowani obywatele Państwa, w którym mają siedzibę ci konsulowie lub agenci konsularni lub obywatele Państwa trzeciego. W tym wypadku i w braku polubownego układu między wszystkimi zainteresowanymi awaryje będą regulować władze miejscowe.

Artykuł 22.

Każda z Wysokich Układających się Stron zobowiązuje się zapewnić ponadto drugiej Stronie traktowanie na stopie narodu najbardziej uprzywilejowanego w zakresie ustanawiania konsulatów, jak we wszystkim co dotyczy wykonywania czynności konsularnych oraz korzystania ze zwolnień, praw, przywilejów, imunitetów i zaszczytów. Strony zgadzają się jednak, że żadna z Wysokich Układających się Stron nie będzie mogła powoływać się na korzyści płynące z klauzuli największego uprzywilejowania, oraz żądać dla swoich urzędników konsularnych innych lub zwolnień, praw, przywilejów, imunitetów i zaszczytów innych niż te, które sama przyzna funkcjonariuszom konsularnym Drugiej Strony tego samego stopnia i tej samej kategorii.

Artykuł 23.

Wszystkie postanowienia niniejszej konwencji dotyczące uprawnień konsulatów, stosują się w równej mierze do urzędników dyplomatycznych Wysokich Układających się Stron, którzy są uprawnieni do wykonywania czynności konsularnych. Notyfikacja o powierzeniu powyższych funkcji, zostanie w tym celu przesłana przez agenta dyplomatycznego Rządowi Państwa jego rezydencji.

Artykuł 24.

Konwencja niniejsza będzie ratyfikowana i wymiana dokumentów ratyfikacyjnych nastąpi w Warszawie w czasie możliwie najkrótszym. Wejdzie ona w życie w miesiąc po dacie wymiany dokumentów ratyfikacyjnych.

Konwencja niniejsza pozostanie w mocy tak długo, dopóki nie będzie wypowiedziana przez jedną z Wysokich Układających się Stron. Skutki tego wypowiedzenia nastąpią dopiero po upływie terminu sześciomiesięcznego.

ou de commerce nationaux ou par les navires appartenant à la nation la plus favorisée.

En cas de doute sur la nationalité des navires naufragés, les fonctions mentionnées dans le présent article seront de la compétence exclusive de l'autorité locale.

Les marchandises et les effets sauvés ne pourront être assujettis au paiement d'aucun droit de douane, à moins qu'ils n'entrent dans la consommation intérieure.

Article 21.

Toutes les fois qu'il n'y aura pas de stipulations contraires entre les armateurs, chargeurs ou assureurs, les avaries que les navires de l'une des Hautes Parties Contractantes auront subies en mer (qu'ils entrent dans les ports respectifs, soit volontairement, soit par relâche forcée), seront réglées par leurs Consuls ou Agents consulaires à moins que des ressortissants du pays dans lequel résident lesdits Consuls ou Agents consulaires ou des ressortissants d'une tierce Puissance ne soient intéressés dans ces avaries. Dans ce cas et à défaut de compromis amiable entre toutes les parties intéressées, les avaries devront être réglées par l'autorité locale.

Article 22.

Chacune des Hautes Parties Contractantes s'engage à accorder, en outre, à l'Autre le traitement de la nation la plus favorisée en matière d'établissement consulaire comme en tout ce qui concerne l'exercice des fonctions consulaires et la jouissance des exemptions, droits, privilèges, immunités et honneurs. Il est convenu, toutefois, qu'aucune des Hautes Parties Contractantes ne pourra invoquer le bénéfice résultant de la clause de la nation la plus favorisée et exiger en faveur de ses fonctionnaires consulaires des exemptions, droits, privilèges, immunités et honneurs autres ou plus étendus que ceux accordés par elle-même aux fonctionnaires consulaires de même grade et de même catégorie de l'Autre.

Article 23.

Toutes les dispositions de la présente Convention concernant les attributions des consuls s'appliquent également aux Agents diplomatiques des Hautes Parties Contractantes qui sont investis des fonctions consulaires. Une notification de l'octroi desdites fonctions sera faite à cet effet par l'Agent diplomatique au Gouvernement du pays de sa résidence.

Article 24.

La présente Convention sera ratifiée et les ratifications en seront échangées à Varsovie aussitôt que faire se pourra. Elle entrera en vigueur un mois après la date de l'échange des ratifications.

La présente Convention restera en vigueur aussi longtemps qu'elle n'aura pas été dénoncée par l'une des Hautes Parties Contractantes. Cette dénonciation ne produira ses effets qu'après l'expiration d'un délai de six mois.

NA DOWÓD CZEGO odnośni pełnomocnicy niniejszą konwencję podpisali i opatrzyli swemi pieczęciami.

Sporządzono w dwóch egzemplarzach w Bukareszcie, dnia siedemnastego grudnia, tysiąc dziewięćset dwudziestego dziewiątego roku.

(—) *J. Szembek*

(—) *G. G. Mironesco*

(—) *Leon Babiński*

PROTOKÓŁ KONCOWY.

W chwili przystąpienia do podpisywania konwencji konsularnej pomiędzy Polską a Rumunją, niżej podpisani pełnomocnicy zgodzili się na postanowienie następujące:

1) Postanowienia przewidziane w art. 13, 14 i 15 niniejszej konwencji pozostaną w mocy aż do dnia wejścia w życie konwencji prawnej polsko-rumuńskiej normującej sprawę spadków, co do której rokowania rozpoczną się najpóźniej za trzy miesiące. Postanowienia konwencji, która zostanie zawarta, zastąpią z samego prawa postanowienia zawarte w wyżej wymienionych artykułach niniejszej konwencji.

2) Przyjęcie zasady największego uprzywilejowania w pierwszym ustępie artykułu 18-go niniejszej konwencji nie przeszkodzi dyskusji nad ewentualnem przyjęciem klauzuli narodowej odnośnie do sprawy będącej przedmiotem tegoż ustępu, w czasie zawarcia umowy handlowej pomiędzy Polską a Rumunją.

Niniejszy końcowy protokół stanowi część integralną powyższej konwencji i zostanie ratyfikowany jednocześnie z nią.

NA DOWÓD CZEGO, pełnomocnicy podpisali go i opatrzyli go swemi pieczęciami.

Sporządzono w Bukareszcie w dwóch egzemplarzach, dnia siedemnastego grudnia, tysiąc dziewięćset dwudziestego dziewiątego roku.

(—) *J. Szembek*

(—) *G. G. Mironesco*

(—) *Leon Babiński*

Zaznajomiwszy się z powyższą konwencją i protokółem końcowym, uznaliśmy je i uznajemy za słuszne zarówno w całości, jak i każde z zawartych w nich postanowień; oświadczamy, że są przyjęte, ratyfikowane i potwierdzone i przyrzekamy, że będą niezmiennie zachowywane.

NA DOWÓD CZEGO, wydaliśmy Akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Rzeczypospolitej.

W Warszawie, dn. 5-go maja 1931 r.

(—) *I. Mościcki*

Przez Prezydenta Rzeczypospolitej
Prezes Rady Ministrów:

(—) *W. Ślawek*

Minister Spraw Zagranicznych:
(—) *August Zaleski*

L. S.

EN FOI DE QUOI, les Plénipotentiaires respectifs ont signé la présente Convention et l'ont revêtue de leurs cachets.

Fait à Bucarest, en double exemplaire, le dix-sept décembre mil neuf cent vingt neuf.

(—) *J. Szembek*

(—) *G. G. Mironesco*

(—) *Léon Babiński*

PROTOCOLE FINAL.

Au moment de procéder à la signature de la Convention consulaire entre la Pologne et la Roumanie, les Plénipotentiaires soussignés sont tombés d'accord sur ce qui suit:

1. les dispositions prévues aux art. 13, 14 et 15 de ladite Convention resteront en vigueur jusqu'au jour de la mise en application d'une Convention judiciaire polono-roumaine réglant la matière des successions, dont les négociations seront ouverts au plus tard dans trois mois. Les dispositions de la Convention à conclure remplaceront de plein droit les stipulations des articles susmentionnés de la présente Convention.

2. l'adoption de la règle de la nation la plus favorisée dans le premier alinéa de l'art. 18 de la présente Convention n'empêchera pas la discussion sur l'adoption éventuelle de la clause nationale par rapport à la matière contenue dans ledit alinéa, lors de la conclusion d'une Convention commerciale entre la Pologne et la Roumanie.

Le présent Protocole final fera partie intégrante de la Convention susmentionnée et sera ratifié en même temps.

En foi de quoi, les Plénipotentiaires l'ont signé et revêtu de leurs cachets.

Fait à Bucarest, en double exemplaire, le dix-sept décembre mil neuf cent vingt neuf.

(—) *J. Szembek*

(—) *G. G. Mironesco*

(—) *Léon Babiński*

Après avoir vu et examiné lesdits Convention et Protocole Final, Nous les avons approuvés et approuvons en toutes et chacune des dispositions qui y sont contenues; déclarons qu'ils sont acceptés, ratifiés et confirmés et promettons qu'ils seront inviolablement observés.

EN FOI DE QUOI, Nous avons donné les Présentes revêtues du Sceau de la République.

A Varsovie, le 5 mai 1931.

(—) *I. Mościcki*

Par le Président de la République
Le Président du Conseil des Ministres:

(—) *W. Ślawek*

Le Ministre des Affaires Étrangères:
(—) *August Zaleski*

L. S.